

First Rank Concept at University Entrance Examination and Giftedness

Mustafa Şahin BÜLBÜL¹

Abstract

The purpose of this study was to investigate whether there is a relationship between first rank concept at University Entrance Examination (UEE) and giftedness. Firstly, all interviews with champions of UEE checked over and then decided five main judgments which explain their opinion. Those judgments were checked with champion in 2006 UEE with qualitative research. To evaluate the data, five experts' opinion was used. In this study you can find out decisions from literature to discuss our results. As a conclusion it was reached that champions of UEE are gifted at solving tests and there are also other gifted students accept champions. This research has an importance to show an evaluation from champion in 2006 UEE about education system which he was educated in.

Key Words: First Rank Concept at University Entrance Examination, Giftedness

Extended Summary

Purpose and Significance

This study investigated whether there is a relationship between first rank concept at University Entrance Examination (UEE) and giftedness. Gifted students' future is important for their countries future and due to the lack of study about UEE champions this research was necessary to predict our forthcoming.

Method

It was used a totalitarian one sample case study method for champion in 2006 UEE to approve whether he participate opinions of other UEE champions. Five main judgments which were detected from newspapers' interviews asked to experts on which level they participate the consistence of champions' opinion.

¹ Middle East Technical University, sahin@metu.edu.tr

Results

In results part, there is a graph which explains the experts' view about judgments. The least score which shows their establishing judgments was 72. There are 53 expressions from champions about five main judgments. There are also scores given by experts about giftedness of champions; 92 for 2006 UEE' s interview and 97 for total interviews.

Discussion and Conclusions

At the end of the study, champions' choice about university and science field which they will get their degree is not appropriate to their wish and ability. It is clear that they have talent on solving problem and in 3% part of UEE population there are other gifted students. Out of that population we can talk about gifted students with learning disabilities.

Üniversiteye Giriş Sınavı Birinciliği ve Üstün Yeteneklilik

Mustafa Şahin BÜLBÜL¹

Özet

“Üniversiteye Giriş Sınavı (ÜGS) Birinciliği” ve “Üstün Yeteneklilik” kavramları arasında bir ilişki olup olmadığı ve/veya varsa nasıl bir ilişki olduğunu açıklamaya yönelik bu çalışma için ilk olarak ÜGS birincileri ile yapılmış olan yazılı görüşmeler taranmıştır. Bu görüşmelerdeki ortak noktalar, bir başka ÜGS birincisi ile yapılan bütüncül bir görüşme kullanılarak doğrulanmıştır. Tespit edilen özellikler, ÜGS sınav sistemi ile ilgili yapılmış çalışmalarla birlikte üstün yetenekliler ile ilgili literatürle karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Tartışmalarda literatür dışında ÜGS birincisi ile yapılan nitel araştırma verileri de kullanılmıştır. Ayrıca çalışmada, ÜGS birincilerinin üstünlüğü konusunda uzman görüşü alınmıştır. Elde edilen bulgular ışığında; ÜGS birincilerinin üstünlük açısından diğer derece sahipleriyle kıyaslanmanın sağlıklı olmayacağı ama belli yüzdelik dilimde olup derece yapmış öğrencilerin üstün yetenekli olarak tanımlanabileceği sonucuna varılmıştır. Bu çalışmanın bir diğer önemli sonucu da ÜGS sınavında ileri derece başarı gösterememiş üstün yeteneklilerin olduğu hatırlatması ve bunların sınav sisteminden kaynaklı nedenlerle belirlenemediğini vurgulamasıdır. Bu çalışma, üstün yeteneklilerin sıkıntılarını ve beklentilerini ortaya koyması açısından da önemlidir.

Anahtar Sözcükler: Üniversiteye Giriş Sınavı Birinciliği, Üstün Yeteneklilik

Giriş

Türkiye’deki ortaöğretimi bitirmiş öğrencilerin üniversitelere yerleştirmek amacıyla düzenlenen Üniversite Giriş Sınavları (ÜGS) sonrası en çok ilgi, birincilere gösterilmektedir (Bu sınavların isimleri sürekli değiştiğinden ötürü bu çalışma boyunca ÜGS kullanılmıştır). ÜGS birincilerinin çalışma yöntemleri, nasıl bir sosyoekonomik çevrede yetiştiği hep merak konusu olmuştur. Bu nedenle gazeteciler röportaj yaparlar ve halkı merak edilen bu konularda bilgilendirmeye çalışırlar. Ancak, “ÜGS birincileri üstün yetenekli sayılabilir mi, ÜGS üstün yeteneklileri seçmek zorunda mıdır, ÜGS birincilerinin ve üstün yeteneklilerin karşılaştıkları problemler benzer mi ve nelerdir, sınavda birinci olamayanların üstün yeteneklilik durumu nedir” gibi sorulara bilimsel cevaplama çalışmalarına rastlanmamıştır. Bu çalışmamızda temel olarak bu sorulara cevap aranacaktır.

¹ ODTÜ, sahin@metu.edu.tr

Üstün Yeteneklilik Nedir?

Üstün yetenekli kişinin kim olduğu ile ilgili tanımlar çeşitlilik göstermektedir. İlk başlarda topluma kendini kanıtlamış kişiler bu unvanı alırken sonraları zekâ ve yetenek testleri geliştirilmiş ve bu testlerden alınan yüksek notlar üstün yetenekliliğin göstergesi olarak kabul edilmiştir. Ancak günümüzde varılan ortak yargı; insanı tüm boyutlarıyla değerlendirmenin gerektiği ve bir testin üstünlüğü belirlemede yeterli olmayacağı yönündedir (Overton, 2009).

Üstün zekâlılar önceleri, Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı Özel Eğitim Okulları Yönetmeliği'nde 130 IQ puan ve üzeri puan almış öğrenciler ve üstün yetenekliler ise en az 110 IQ puan almış ayrıca akranlarına göre güzel sanatlar gibi çeşitli alanların en az birinde üstünlüğü olanlar olarak tanımlanmaktaydı. Ancak günümüzde geçerli olan ve 2003 yılının Ağustos ayında Tebliğler Dergisi'nde yayınlanmış olan yönetmelikte üstün zekâlı olmak yerine üstün yetenekli olmak kullanılmış, akranlar arası kıyas yapan "üstün yeteneklilik" tanımı ile beraber sıra dışı özellikleri vurgulayan "özel yeteneklilik" tanımını kullanmış ve alt puan koyma yaklaşımından vazgeçilmiştir.

Üstün yetenekli sayılabilmek için şu altı alandan en az birinde yüksek performans göstermek gerekir (Ersoy & Avcı, 2004); genel zihinsel yetenek, özel akademik yetenek, yaratıcı ya da üretici düşünce yeteneği, liderlik yeteneği, görsel ve gösteri sanatlarında yetenek ve psiko-motor yetenek. İlk üç alan, ÜGS birincilerinin üstün sayılabileceği alanlar olarak düşünülebilir.

ÜGS'nin Amacı Nedir?

ÜGS uygulanmaya başlandığı ilk zamanlardan beri yüksek öğretim için öğrenci seçmek için kullanılmaktadır. Tüm disiplinlerin ihtiyaç duyduğu temel bilgi ve beceri kazanımlarına sahip öğrencileri tek bir sınavla belirlemek zordur. Bu nedenle hem eleme yapmaya olanak verecek soruların olduğu bir sınav hem de zamana karşı yarışılan bir sınavdır. Üniversiteler öğrenci seçiminde genel yetenek ve genel kültür sorularından elde edilen puanı yeterli bulmadığı zaman ilgili disiplin için "özel yetenek" sınavı açabilmektedir. Bu sınavların içeriği, üniversitenin görevlendirdiği uzmanlarca

belirlenmektedir. Bir an için ÜGS'ye giren tüm öğrencilerin IQ puanının 90 ile 100 arasında değiştiğini varsayalım. Tüm öğrenciler yine yerleştirilmelerinde kullanılacak puanları alacak ve yine ÜGS'de dereceye girenler olacaktır. Dolayısıyla ÜGS'nin amacı "üstün yeteneklileri ortaya çıkarmak" değildir.

ÜGS'de Derece Yapmak

Belirtilen örnek ÜGS'nin üstün yeteneklilerin seçilmesini amaçlamadığını göstermek için verilmiştir. Yoksa normal şartlar altında, üstünlerin toplum içindeki oranları % 2-3 civarındadır (Hardman ve ark., 1999) ve bu oran ÜGS'ye giren öğrenci topluluğu için de geçerli sayılabilir. Yani, ÜGS sınavına giren öğrencilerin yaklaşık % 3' ünün üstün yetenekli olma ihtimali yüksektir (Gökdere & Çepni, 2003).

İçbay'a (2005) göre ÜGS'de öğrencilerin sadece sözel ve sayısal yetenekleri dikkate alınarak yerleştirilme yapılmakta, başka alanlarda üstün olanlar sistem tarafından desteklenmemektedir. Bu da bize ÜGS'de derece yapanların dışında da üstünlerin olabileceği gerçeğini düşündürmektedir.

Cooper ve arkadaşları (2004) birçok disiplin ile ilişkili, gerçek yaşamdaki durumların uygulandığı, öğretim yaklaşımıyla öğrenme güçlüğü yaşayan öğrencilerin de başaracağını "Project High Hopes" ile göstermiştir. Bu çalışma, öğrenme güçlüğü çeken üstün yetenekli öğrencilerin de olduğunu göstermektedir.

Ayrıca bazı üstünler kendilerini belli etmek istemez, derece yapmak dikkat çekmek olacağından bilerek eksik soru yapabilir. Bu da istatistiksel olarak ilk %3'e girenlerin dışında da üstün olduğuna ilişkin kanıt sayılabilir.

Sonuç olarak; her ne kadar ÜGS sınavına girenlerin % 3'lük kısmının dışında da üstünlerin olabileceğini bilsek de ilk % 3'lük dilimde bulunan öğrencilerin, ÜGS'de ölçülen ölçütlere sahip olma açısından diğerlerine göre üstün özelliklere sahip olduğunu varsayabiliriz. Bu varsayımımızı güçlendirmek için bu çalışmada ÜGS birincileri ile yapılmış olunan röportajların analizini ve bir ÜGS birincisi ile yapılmış olunan görüşmenin ayrıntılarını sunacağız.

Üstünlerin Temel Özellikleri ve ÜGS

Üstünlüğün tanımında ve ölçümünde çeşitli problemler olsa da (Hoge, 1988) Marker (1993) üstünleri “problem çözücü” olarak tanımlamaktadır. Bu tanımdaki “problem çözücülük” şüphesiz ki hayatla ilgili problemleri kapsamaktadır ancak ÜGS’deki problemlerin yaşamdaki temel problemlere odaklı olmadığı sıkça dile getirilen eleştirilerdendir. Tüm soruların özgün olduğunu ve soruların tamamen hayattan kopuk olmadığını varsayarsak ÜGS birincisini, ÜGS problemlerini o sınav için en iyi çözen olarak tanımlayabiliriz.

ÜGS’deki birincilerin üstün sayılabileceğine itiraz edenlerin ortak düşüncesi; birincilerin sınava girenlerin en üstünü sayıldığı ile ilgili yanlış algıdır. ÜGS’deki birincilerin üstün olduğunu savunmak, bu öğrencilerin sınava giren diğer öğrenciler ile kıyaslandığında en üstünü olduğunu savunmaktan farklı bir yaklaşımdır. ÜGS birincilerinin en üstün olduğu yargısı diğer derece yapan adayların da katılacağı eşit ağırlıktaki bir dizi ÜGS gerektirir. Tüm o sınavlarda hep aynı kişinin birinci olması durumunda ulaşılabilecek bir sonucu, ÜGS’de birinci olanın üstün sayılabileceği ile ilgili bir yaklaşımla karıştırmamak gerekir.

Davaslıgil (1991) üstünlerin özellikleri üzerine tartışırken üç özelliğe vurgu yapar. Bunlar; yüksek yetenek düzeyi, yeni çözümler üretip bunları kullanabilme ve işi sonuna kadar götürecektir motivasyondur.

Sınavdan aldıkları puan, yüksek yetenek düzeyine kanıt olarak gösterilebilir. Ancak burada ÜGS’nin tüm yetenek düzeylerini ölçmediğini de unutmamak gerekir. Zaten ÜGS, ölçtüğü yetenekleri belirtmemek için “genel” ifadesini kullanmakta, “tüm yetenekler” diye tanımlamamaktadır. Ölçmediği yetenek çeşitlerinin olması kaçınılmazdır. İlk özellik için, ÜGS birincisinin ÜGS’nin ölçtüğü yeteneklerden yüksek puan alması, akranlarına kıyasla ölçülen yetenekte üstün olduğunu gösterir. Ölçmediği yetenekler ile ilgili bir şey söylenemez.

Yeni çözümler üretip bunları kullanabilme ise yine sınavdaki üstün başarı için gerekli bir özelliktir. Öğrencilerin tüm soru tiplerini ezberlemeleri mümkün olmayacağından sınav

esnasında karşılıklarına çıkan özgün sorular için daha önce kullandığı çözüm yöntemlerinden çıkarımlar yapması gerekmektedir.

Son özellik olan motivasyon ise sınav maratonunun son metrelerine kadar gerekli olan başka bir özelliktir. Bahsedilen üç özelliğin sınavda birinci olmak için yeterli olmadığı söylenebilse de sınavda birinci olanların bu üç özelliğe sahip olması gerektiği bir gerçektir.

Çalışmanın Önemi, Anlamlılığı Ve Gerekliliği

Sadece ÜGS birincilerinin üstünlük durumunun tartışılmış olması değil, ülkemizdeki üstünlerin sorunlarını yansıtması açısından da bu çalışma önemlidir. Bu çalışmanın önemini arttıran diğer bir nokta ise; ortaöğretim sisteminin, sistemin en başarılı bulunduğu öğrencileri tarafından değerlendirilmesidir.

İstatistiksel olarak genelleme yapılabilmesi için genelleme yapılacak evrenin belli bir oranda rasgele seçilmiş örneklem grubunda çalışması zorunluluğu vardır. ÜGS'nin 25 yıllık sürecindeki birincilerin sayısı dikkate alındığında bu çalışmadaki sekiz birincinin görüşleri anlamlılık ifade eder.

Ülkemizin geleceğine yön verecek olan üstün yetenekli öğrencilerin ÜGS'de derece yaptığını varsayarak bu öğrencilerin ortak kanaatlerini ortaya koymak alınması gereken önlemleri belirlemek için gereklidir.

Yöntem

Başlangıçta belirttiğimiz ÜGS birincilerinin üstünlük özelliği taşıyıp taşımadığını sorgulamak için ilk olarak, ÜGS birincilerinin ortak noktalarını belirlememiz gerekmektedir. Bu amaçla ÜGS birincileriyle yapılmış olan gazete röportajlarının taranması yöntemi (Aziz, 2003) seçilmiştir. Bu yöntemin seçilmesinin temel nedeni geçmiş yıllardaki ÜGS birincilerine ulaşma zorluğudur.

Çalışma süresince yapılacak değerlendirmelerin daha sağlıklı olması için beş kişilik bir uzman ekibi oluşturulmuştur. Bu uzmanlar seçilirken, konuyla ilgili görüşleri

araştırılmadan üstünler ile ilgili ya tez hazırlamış olması ya da hakemli bir dergide yayınının bulunması dikkate alınmıştır.

Uzmanlardan iki konuda destek alınmıştır. Bunlar; tespit edilen ortak yargıların hangi öğrencide hangi oranda mevcut olduğu ve kişi belirtmeden, genel olarak, ÜGS birincilerinin üstünlüğü ilgili değerlendirmelerdir. Uzmanlardan 100 üzerinden yapacakları değerlendirmede kendi birikimleri dışında Sak (2008) tarafından geliştirilen “Üstün Zekâ Derecelendirme Ölçeği” kullanmaları da istenmiştir. Değerlendirmeleri, yapılmış röportajlar, kendi birikimleri ve bir ÜGS birincisi ile yaptığımız mülakat videosu üzerinden yapmışlardır.

Ortak özellikleri bulunmaya çalışılan ÜGS birincileri bu çalışma boyunca Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7 ve Ö8 olarak kodlanmıştır. Bunlardan birisi ile yüz yüze görüşme yapılmış, görüşme videoya kaydedilmiştir (uzmanlara röportajlar dışında gönderilen video).

Ö8 ile nitel araştırma yöntemlerinden “*bütüncül tek durum deseni*” (Yıldırım & Şimşek, 2006) kullanılarak, Ö.S.S. ve fen eğitimi alanı hakkındaki görüşleri alınmıştır. Bu görüşme, daha önceki yıllarda üniversite sınavlarında birinci olmuş öğrencilerin ortak eğilimlerini “teyit etmek” (Yıldırım & Şimşek, 2006;272) ve bir ÜGS birincisinin üstün yetenekli olduğunu gösteren ifade ve davranışlar üzerine çalışmak için gerçekleştirilmiştir.

Ö8 ile yapılan araştırma, görüşme öncesi bilgilendirme, kendini tanıtmasına fırsat verme, Ö.S.S. ile ilgili görüşlerini alma, daha önceki Ö.S.S. birincilerinin görüşlerini içeren görüşmelerini içeren metni verme, fen alanları ile ilgili görüşlerini alma, incelenmesi için verilen Ö.S.S. birincilerinin görüşlerini okuduktan sonra oluşan ve/veya değişen düşüncelerini saptama ve çalışma tamamlanınca tüm çalışmayı değerlendirmesini isteme olmak üzere yedi basamaktan oluşmaktadır.

Görüşmeye başlarken bilgi kaynağına (Ö8) görüşmenin amacı anlatılmış, görüşmecinin kendisini tanıtması istenmiş, hem fiziksel hem de ruhsal hazır bulunuşluğu sorulmuş (Baş & Akturan, 2008;114-115) ve çalışmaya başlanmasına karar verilmiştir. Görüntülü kayıt kullanılmasının sakınca oluşturmayacağı izninden sonra veriler elektronik kayıt cihazıyla toplanmıştır. Görüşme, 23 Nisan 2008 tarihinde saat 09.30’da kendi sınıfında, rahat

olduğunu belirttiği bir ortamda yaklaşık 16 dakika sürmüştür. Görüşme kısa sürdüğünden ara verilmemiştir.

Sistemin birinci olarak seçtiği öğrencinin sistem ile ilgili görüşlerini almak amacıyla en çok sevdiği ve en çok zorlandığı dersler ve nedenleri, en çok etkilendiği ve aklında kalan deney, devam-devamsızlık, düzenli not tutma alışkanlığı, ortaöğretimin en önemli sıkıntısı, fiziğin konusu, fen alanlarıyla ilgili ders dışı kitap okuma durumu, ders kitapları, müfredat ve çalışma yöntemi gibi konularda sorular sorulmuştur.

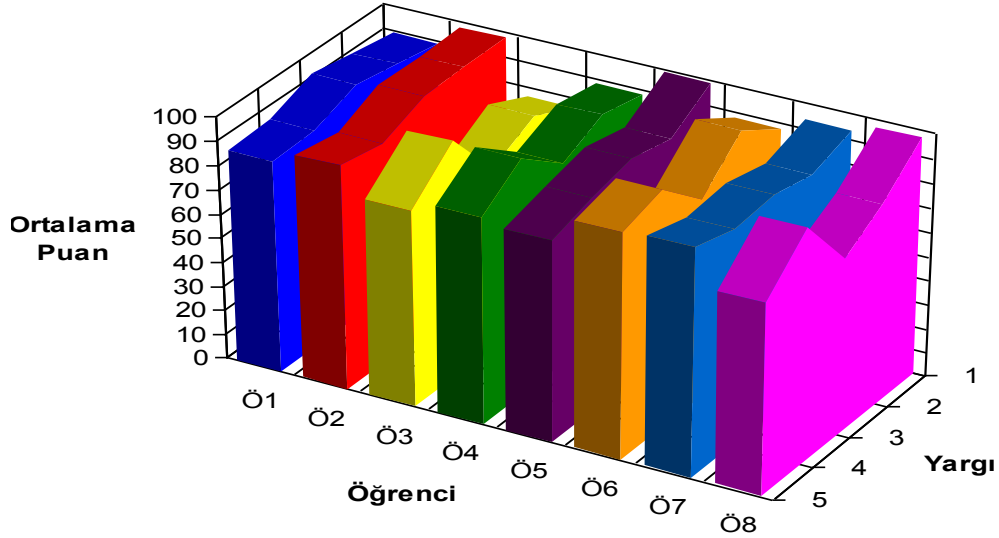
Çalışmada üstünler ile ÜGS birincileri arasındaki örüntüler; uzman görüşleri, yapılmış görüşme metinleri ve yapılandırılmış bir görüşme yardımıyla belirlenmeye çalışılmıştır. İki kavram arasındaki ilişkinin daha net ortaya konulabilmesi için gereken yöntem; sınav birincilerine IQ testi göndermek olmalıdır ancak üstünlerin zihinsel becerilerinin ölçülmesine karşı gösterdiği direnç bilinmektedir (Heller & Schofield, 2008). Bu durum yapılandırılmış görüşmede de sınav birincisi tarafından dile getirilmiştir. Kaldı ki; yöntemin güçlüğü bir tarafa, varılan sonuç geçmiş sınavlar hakkında genel bir yargı belirtirken mevcut durumu ortaya koymaya yeterli olmayacaktır. Kullandığımız desen ile eğitim sisteminin ve üstünlerin mevcut durum ve ihtiyaçları ortaya koyabilmektedir.

Bulgular

Gazete röportajlarından derlenen beş ortak yargı aşağıda belirtilmiştir. Bu sıralama önem sıralaması değildir.

1. Birinci olmasında dershanenin katkısı vardır.
2. Tercih konusunda iyi yönlendirilememiştir.
3. Yurt dışında çalışmak ve/veya okumak istiyor.
4. Kendisini derece yapmamış arkadaşlarından üstün görmemektedir.
5. ÜGS birinciliği sonrası kısa süreli bocalama dönemi geçirmiş ama sarsılmaz bir özgüven oluşmuş.

Belirlenen beş yargı cümlesinden her birinin sekiz öğrenci için ne kadar geçerli olduğunu bulmak amacıyla, uzmanlardan gelen puanların ortalamaları alınmış ve şekil 1'deki grafik elde edilmiştir. Bu grafikte elde edilen puanların en düşüğü 72'dir.

Şekil 1. Yedi öğrenci için beş yargı cümlesinin uzmanların verdiği puana göre geçerliliğini gösteren grafik.

Uzmanlardan gelen üstünlük ile ilgili Ö8 için elde edilen ortalama puan 92'dir. Aynı değerlendirmenin genel anlamda ÜGS birinciliği için yapılması istendiğinde elde edilen ortalama puan 97 olmuştur.

ÜGS Birincilerinin İfadeleri

Uzmanların dikkate aldığı röportajlardan alıntılar aşağıda her bir öğrenci için ayrı biçimde verilmiştir. Büyük "V" harfi ile belirtilen "veriler" ileride değerlendirilmek üzere numaralanmıştır.

Ö1 ile yapılmış (Çuhadar, 13 Ağustos 2006) röportajdan alıntılar:

(V1) "...o günlerde yaptıklarımın çok büyük haz alıyordum..."

(V2) "...üçüncü sınıfta Berkeley üniversitesinde değişim öğrencisi olarak okudum. Geleceğim ile ilgili pek çok kararı da burada aldım. Bunlardan en önemlisi enerjimi felsefeye yöneltmek oldu. Araştırdım, Almanya'nın saygın eğitim kurumlarından Freiburg Üniversitesi'nde karar kıldım. Sekiz dönemdir buradayım."

(V3) “İyi puan alan içindeki seçme cesaretini göstermekten korkmasın...”

(V4) “...‘Felsefe gerekli mi?’ sorusunun ne anlama geldiği anlaşılmeden felsefenin gerekli olduğu ezberletiliyordu, üniversite sınavından sonra hafızadan silinmek üzere... Sanki karşılıklı tiyatro oyunu oynanıyordu. Böyle söyleyince sanki bu oyunun dışında bir gözlemciymişim gibi bir izlenim uyanıyor. Hayır, ben de oyunun parçasıydım. Hem de öğrencilik oyununu iyi oynadığı belgelenmiş bir oyuncu...”

(V5) “Bence ÜGS ya da benim zamanımın ÖYS başarısı belli bir çalışma disiplini ve kavrama yetisinin işareti. Bu bağlamda üniversite başarısının öncülü olarak görülebilir, çünkü yükseköğrenim çoğu zaman ortaöğrenimin uzantısı niteliğinde. Fakat üniversite şartları, hazırlık dönemine göre çok farklı. Ne bileyim, ailesinin baskısıyla sınava hazırlanmış genç, üniversitede kendini bırakabiliyor. Üniversite sınavında ‘ÜGS başarısıyla hayat başarısı arasındaki orantı nedir?’ diye bir soru çıksa, şıklar içinden herhalde ‘hiçbiri’ni işaretlerdim. Çünkü gerçekten arada ilişki kurmak zor.”

(V6) “...İlk iki sene geçmiş başarının etkisinde kalmış olabilirim bir miktar. Sonra etkisi çok azaldı. Şimdi bazen kendimi motive etmeye çalışıyorum, ‘Hadi Tolga, sen eskiden iyi öğrenciydin’ diye, pek etkisi olmuyor.”

Ö2 ile yapılmış (Çuhadar, 14 Ağustos 2006) röportajdan alıntılar:

(V7) “Boğaziçi’ni çok sevdim ama Endüstri Mühendisliğini istediğim şey değilmiş, okula girdikten sonra anladım...”

(V8) “İlginç tepki aldığımı hatırlamıyorum. Sonuçta Boğaziçi’nde derece yapmış birçok öğrenci var...”

(V9) “Orada şunu gördüm, ÜGS’de birinci ile bininci arasında fark yok. O kadar çok aday var ki sıralamayı belirleyen dikkatsizlik, sınav stresi gibi yan faktörler oluyor. Mesela ben sınavda bir hatamı son dakikada düzelttim. Soru ‘hangisi değildir?’ diyormuş, ama ‘değildir?’ kısmı bir alt satırdaymış. Ben soruyu olumlu algılayıp cevap verdim. Sınavı erken bitirdiğim için bazı cevaplarımı kontrol etme zamanım oldu. Yine görmedim. Kitapçığı verirken rasgele bir sayfa açtım, gözüm o soruya takıldı da gördüm. Hemen değiştirdim. Görmesem kim bilir kaç sıra düşüp hangi bölüme gidecektim! Böyle şeylerle bu insan daha akıllı, daha çalışkan gibi sonuçlar çıkarılamaz. Boğaziçi’nde kafası bambaşka çalışan ama hayranlık uyandıracak kadar zeki bir sürü arkadaşım oldu. Üzücü olan şu ki, bahsettiğim bu yetenekli ve akıllı insanlar hep yurtdışında şimdi. Bende dahilim buna. Herkes Türkiye’ye dönmek umuduyla ayrılıyor, ama hayat şartları ve maddi problemler yüzünden bu gerçekleşmiyor. Beyin göçü inanılmaz boyutlarda.”

(V10) "... Beni çok şımarttılar, özel ders verdiler, özel testler hazırladılar. Sadece kendi çabalarım ve okul birikimimle de iyi bir yerlerde olurum sanırım, ama bu kadar üst noktaya ulaşamazdım. ÜGS'ye hazırlık bir uzmanlık alanı Türkiye'de ve bu uzmanlığa sahip kurumlar da okullar değil, dershaneler..."

(V11) "...hayatta bu kadar erken yaşta böyle büyük başarı elde etmenin zararlı olduğunu düşünüyorum. Erken başarı rehavet ve aşırı özgüvene yol açabilir. Bu tuzağa düştüğüne inandığım arkadaşlarım da var. Ben kendimi erken kurtardığıma inanıyorum..."

(V12) "...Ben baskı yaşamadım, biraz soğukkanlı ve rahatımdır. Çok başarılı bir öğrenci olarak gelip üniversitede kötü not alınca özgüven kaybedip sıkıntı yaşayan arkadaşlarım oldu..."

(V13) "...Uzaylı görmüş gibi davranan da oldu, 'Senin kafan çalışır, bir ara bizim atölyeye uğra, bize akıl ver' diyen de. Herhalde en ilginç tepkiyi Reha Muhtar'dan 'Sen inek misin?' diye bir soruya maruz kalarak aldım."

Ö3 ile yapılmış (Çuhadar, 15 Ağustos 2006) röportajdan alıntılar:

(V14) "...Lise hayatım boyunca edebiyata ilgi duyan biriydim. Bu yönelimlerle ilk tercihim Boğaziçi Üniversitesi Edebiyat Fakültesi olacaktı... tercihim işletme fakültesi oldu. Bilkent İşletme, yetkin ve yurtdışı deneyimli öğretim üyeleri ve formasyon olarak mükemmel bir ortam. 'Niye bu bölümdeyim?' diye kendime sordum tabii ama değiştirmeyi düşünmedim... Şu an Orta Doğu Teknik Üniversitesi Endüstri Mühendisliği Bölümü'nde yüksek lisans çalışmalarına devam ediyorum ve aynı zamanda...(yarı özel bir kurum)...de Mali İşler Grup Başkanlığı bünyesinde iş hayatımı yürütüyorum..."

(V15) "Bilkent bu anlamda bereketli bir üniversite, kendinizi çok da sivri hissetmenize gerek yok. Derece yapan bütün öğrenciler hep genel bir başarı seviyesini tutturmuş insanlar oluyor. Bu anlamda birbirimizden çok da farklı değiliz. Benim tanıdığım birkaç birinci arkadaş vardı, şu an kamu sektöründen özel sektöre ve akademisyenliğe kadar her yelpazede yollarına devam ediyorlar. Ama genel kanının aksine derece yapan öğrencilerin sadece ders çalışma konusunda değil, analitik zekâ ve duygusal zekâ konusunda da her zaman nitelikli insanlar olduğunu söyleyebilirim..."

(V16) "...Bir sınavda en başarılı olmak, hayatta da en başarılı olmak anlamına gelmiyor..."

(V17) "...Biraz bizleri övmek gibi olacak ama yine de derece yapmış öğrenci, ki birinci olması gerekmez, her zaman zirvelerin yakınındadır..."

(V18) "...Dershaneye gitmeden de üniversite kazanılabilir ama ortalama bir öğrencinin kendini, bilinçli olarak disipline ederek ev ortamında sınavlara hazırlaması çok zor. En azından günümüzde bilgisayar, televizyon ve cep telefonları bu kadar vakit alırken... Dershaneler en azından zorunlu çalışma saatleri doğuruyor..."

(V19) "...Benim hep en tepede olmak gibi bir stresim olmuyor ama başarılı olmak gibi bir motivasyon her zaman faydalı."

Ö4 ile yapılmış (Çuhadar, 16 Ağustos 2006) röportajdan alıntılar:

(V20) "Memnun kaldım diyebilirim. Her ne kadar ileride sosyal bilimlerde devam etmek istesem de..."

(V21) "...Başarısız dönemlerim oldu tabii, ancak hiçbir zaman kendimi fazla yetersiz hissetmedim..."

(V22) "Bence ÜGS zekâdan ziyade, insanların çalışma disiplinlerini, bir işe olan sadakat ve sebatlarını gösteren bir sınav. O açıdan benim için önemli bir değeri var. Öte yandan bu kadar büyük bir sınavdan başarıyla çıkan bir kişi, kendine çok fazla güvenmeye başlıyor. O yüzden ben derece elde eden bir insanın hayatta da başarılı olacağına inanıyorum..."

(V23) "...Orada ara VTR'ler beni çok etkiledi. Ünlü biri çıkıp 1, 2, 3 diye sayıp sonra parmağını şaklatarak, "Bir bebek daha açlıktan öldü " diyor ve ekran kararıyordu. O an dedim ki, bunun için bir şeyler yapmam lazım..."

(V24) "...Sağımızdaki Türkiye beşincisi, solunuzdaki Türkiye 50'ncisi, herkes çok ciddi başarılarla gelmiş. Zaten birinciyle 100'üncü arasında bir fark olduğunu düşünmüyorum. Birincilik bir nasip meselesi, bana nasip oldu şükürler olsun, olmayabilirdi de... Mesela bir arkadaşım Türkiye 14'üncüsü oldu ama hazırlık döneminde benden daha başarılı ve zekiydi. Aramızda sadece iki soru fark vardı. O yüzden kendimi çok farklı ya da özel hissetmedim. Birincilik sanki bir mavi boncuk, adı var, gündeme geldiğinde insanların dikkatini çekiyor..."

Ö5 ile yapılmış (Çuhadar, 16 Ağustos 2006) röportajdan alıntılar:

(V25) "Gerçek bilgi okulda kazanılıyor ancak bu bilgileri sınavda kullanmayı dershane öğretiyor. ÜGS sistemiyle okulda yapılan sınavlar çok farklı olduğu için okul tam anlamıyla sınava hazırlayamıyor. Bu açığı da dershane kapatıyor."

(V26) "...ÜGS birincisi olmamın bana çok fazla bir şey katacağını sanmıyorum. Sonuçta sınıftaki diğer arkadaşlarım da ÜGS'de çok iyi puan yapan kişiler."

(V27) “Şu an için net bir fikrim yok ancak not ortalamamı yüksek tutup yurtdışında akademik kariyer yapmayı düşünüyorum...”

(V28) “Kendilerine uygun bir bölüm ve üniversite seçsinler. Bence dışarıdan fazla etkilenmeden kendi isteklerine göre bir yer yazsınlar.”

Ö6 ile yapılmış (Çuhadar, 17 Ağustos 2006) röportajdan alıntılar:

(V29) “...Genelde memnun olduğumu söyleyebilirim ama farklı alanlara da ilgim olduğunu fark ettim...”

(V29) “...Notlar ortalamaya göre, yani çan eğrisi sistemiyle verildiği için onlar çok çalışınca siz mecburen daha fazla çalışmak zorunda kalıyorsunuz. Gerçekten bu kadar iyi ve derslerine asılan bir öğrenci topluluğu daha önce görmemiştim...”

(V30) “Dershane çok önemli. Olmazsa olmaz değil belki ama gerçekten çok yardımcı. Ben o kadar dokümanı kendi çabalarımla kesinlikle elde edemezdim. Bize Türkiye'nin her köşesinden soru geliyordu. Oradaki hocalarımın da çok emeği vardır. Bence başarıyı artıran bir unsur...”

(V31) “Hocalarımın farklı bir tutumu olmadı, zaten onlar için bir Türkiye birincisi görmek sıra dışı bir olay değil. Arkadaşlarımla aramda da özel bir durum oluşmadı. Zaten birinci olduğumu dile getirmeyi sevmiyorum, mümkün olduğunca da bahsedilmemesine çalışırım. Hatta şu anda da arkadaşlarım arasında Türkiye birincisi olduğumu bilmeyenler var...”

Ö7 ile yapılmış (Çuhadar, 17 Ağustos 2006) röportajdan alıntılar:

(V32) “...Yüzümün güldüğü, beynimin zorlandığı, sevgi dolu bir aile ve arkadaş ağı olan, heyecan ve huzuru kaynaştırmış, maddi açıdan rahat bir süreç yaşamak istiyorum...”

(V33) “Bence ÜGS birincilerinin bu kadar öne çıkarılması olumsuz bir durum. Bir etkisi, başarı eşiğinin çok yükselmesi sonucu tatminsizlik. Diğeriyse 'Seçimlerim neler?' diye sorgulamadan, o alkışlanmanın devamı yönünde bir hayata sürüklenmek...”

(V34) “...bence yeni birinciler meslek seçiminde kimsenin müdahalesine izin vermesinler. Korkmadan, yapmaktan keyif alabilecekleri bir meslek seçsinler...”

Ö8 ile yapılan röportajdan alıntılar:

(V35) “...doktora konusunda yurtdışı eğitim alabilirim ancak erken olduğu için henüz karar vermiş değilim...”

(V36) "...tercih konusunda ailemden herhangi bir baskı görmedim... o zaman için çok bilinçli olmasam da kendim için yararlı olduğunu düşündüğüm kararı verdim(tercih konusunda konuşurken)...tercihlerim konusunda çok iyi yönlendirilmediğimi düşünüyorum... Bilgisayar mühendisliği bölümüne geldikten sonar biraz daha farklı bir ortamla karşılaştım. Ama olumsuz bir yönde değil, olumlu bir yönde oldu bu ortam. Daha sonar ne kadar iyi bir tercih yaptığının farkına vardım. Fakat tercihim yaparken bu kadar emin değildim."

(V37) "Sınav başarımın temelini okulun verdiği eğitime borçluyum. Ama tabi ki derslane okulun eksik kaldığı; çok soru çözme, pratik soru çözme deneyimi kazanması hususunda, okulun yapısından dolayı veremediği bazı yetenek ve bilgileri bana kazandırdı. Dolayısıyla ikisinin birbirini tamamlayan kurumlar olarak görüyorum."

(V38) "...hayatımın sadece üç saatini alan bir sınav. Daha başka başarı ölçütü olarak alınabilecek hayatta birçok şey var..."

(V39) "...Başarımın temel nedeni; derslere önem vermem, açıkçası çok çalışmam ve bunun yanında kendime özgü bir çalışma tarzı oturtmuş olmam. Kendi eksikliklerimin farkında olup bunları gidermek için çalıştım. Ayrıca okul ve dershanemin kendi alanında deneyimli olması ve bunlardan tam destek almam., her türlü gereksinimlerime yanıt vermeleri..."

(V40) "...Sınav sonucu kendime özgüvenimi değiştirdi diyemem. Öncesinde de çok güvenen biri değildim. Şimdi hala öyleyim... Bu sınavı çok başarı ölçen bir sınav olarak görmüyorum açıkçası, bilimsel anlamda yetkinlik ölçen bir sınav olarak da görmüyorum."

"...bana göre bu sınavda birinci olmak ile ilk binde olmak arasında çok büyük farklılık yok..."(V41)

(V42) "...en çok sevdiğim fen alanı kimya'dır. Çünkü lisede beni kimya alanında yönlendiren hocalarım olmuştu. Bunun sonucunda bilim olimpiyatlarına katılmıştım, TÜBİTAK'ın düzenlediği, çeşitli derecelerim oldu, iyi kötü..."

(V43) "En çok zorlandığım fen alanı biyoloji. Çünkü diğer fen derslerine oranla, bu kendi düşüncem, daha sözel bir ders. Biraz daha ezber gerekiyor. Bu yüzden biyoloji ile aram iyi değildir."

(V44) "Aklıma ilk gelen ve hafızamdan hiç çıkmayan deney; bu deney lisede değil üniversitede oldu, hava tahtası üzerinde sürtünmesize yakın bir yüzey oluşturulmuştu. Buda ilk gördüğümde çok ilgimi çekmişti. Lisede öğrendiklerimin pratiğe geçmesi açısından önemliydi."

(V45) "...Lisede fizik ve kimya deneyleri yapıyorduk. Biyolojide bunlar kadar olmasa da nadiren yapmıştık."

(V46) "...lisede yatılı okuduğum için bütün derslere giriyorduk ama fen derslerine sözel derslerden daha bir istekle girdiğimi söyleyebilirim..."

(V47) "...çoğu derslerde olduğu gibi fen derslerinde de düzenli not tutardım..."

(V48) "...ders kitaplarında biraz daha bilim adamlarının yaşam öyküleri ve bilim tarihinin yer alması gerektiğini düşünüyorum."

(V49) "...müfredatın biraz fazla yoğun olduğunu düşünüyorum. Birçok konuyu üniversitede tekrar görüyoruz... Bunun yerine daha temel kuramsal bilgiyi daha iyi veren bir lise eğitimi gerekiyor. Üniversitede uygulama ağırlıklı ve üst düzey kuramsal bilgi verilmelidir."

(V50) "...ortaöğretimin en büyük problemi derslerin öğretmenlere çok bağlı olması, öğrencinin geleceğini etkileyecek sonuçlar vermesi, bir dersi sevmekle öğretmeni sevmenin birbirine koşul gitmesi... Çözüm önerim yok ama sorun bu."

(V51) "...fizik maddeyi inceler..."

(V52) "Sınav öncesi okuduğum maddenin son yapıtaşları isimli kitap. Bu kitapta başka alt yapı taşlarının olduğunu öğrendim. Ayrıca bu kitabın herkesin anlayacağı bir dille yazılmış olması beni etkilemişti."

(V53) "...fen alanında başarının nedeni kuramsal bilginin çok iyi kavranmasıdır, pratik sonar gelir, soru sonar çözülürse başarılı olur. Önce kuramsal bilgi eksiksiz verilmeli"

(V54) "...bir yanlışımı son anda fark edip düzelttim. Düzeltmeseydim birinci olamazdım."

Elde edilen verilerden V10, V18, V25 ve V30 bir numaralı yargıyı desteklerken V3, V4, V7, V14, V20, V28, V29 ve V34 iki numaralı yargıyı, V2 ve V3 üç numaralı yargıyı, V8, V9, V13, V15, V24, V27, V54 ve V31 dört numaralı yargıyı, V1, V6, V11, V12, V16, V19, V21, V22 ve V33 beş numaralı yargıyı desteklemektedir.

Tartışma ve Sonuç

Uzmanlardan gelen görüşler neticesinde ÜGS birincilerin diğer öğrencilerden ölçülen ölçütler üzerinden üstün yetenekli olduğu söylenebilir. Bu üstünlük sadece birinciler ile

sınırlı değildir. ÜGS'de ilk %3'lük kısmın dışında da çeşitli alanlarda üstün olan öğrenciler vardır ve ÜGS tüm bu üstün öğrencilerin üstünlüklerini ölçmeyi hedeflememektedir.

Dershaneler ÜGS'nin belirlediği yetenekler doğrultusunda öğrencilere değişik soru tipleri göstermektedir. Bu yaklaşım, sınav merkezli öğretim yöntemini yansıtmaktadır (Overton, 2009). Bu yöntem, sınava odaklıdır ve sınavlarda başarıyı getirmektedir ancak kalıcı beceriler sağlamamaktadır. Dershanelerin ezberciliği özendirilen ve kalıplara dayalı kurumlar olarak düşünülmesinin sebebi de budur (Kılıcı, 2003). Birinci yargı cümlesinde bahsedilen katkı ise doküman sağlama (V30) ve çalışmaya zorlama (V18) olarak karşımıza çıkmaktadır. Ünlü (2009) üstün yeteneklilerin gelişimi için gerekli ortamlar ile ilgili çalışmaların sürdüğünü belirtirken, nasıl ortamlarda yetişmeyeceklerine hemen bir açıklık getirmektedir; zorlayıcı çevre. Esas öğrenmenin nerede gerçekleştiğini ÜGS birincilerinin ifadelerinde aradığımızda karşımıza V25'deki okul çıkmaktadır.

Üstünlerin bedeni, zihinsel, sosyal, kişilik ve mesleki özelliklerini incelediğimizde (Davaslıgil, 1996; Çağlar, 2004) belirgin olarak karşımıza çıkan bazı özelliklerin ÜGS de öğrencilerin en çok ihtiyaç duyduğu özellikler olabileceği düşünülmüştür. Bu özellikler; sabırlı ve kararlı olma, bildiğinin farkında olma ve eksikliklerini belirleyebilme, öğrenme konusunda doymak bilmez bir yapıya sahip olma, dil ve zaman hâkimiyeti, bir konuda uzun süreli dikkatini yoğunlaştırabilme ve sosyal ilişkilerinde nadir sorun yaşarken karmaşık problemleri kısa ve basit yollardan çözmekten hoşlanma, problemi görebilme, çözüm basamaklarını kendinin oluşturabilmesidir.

Uzun yıllar üstün başarılı kişileri gözlemleyen Renzulli, üç temel özelliğe vurgu yapar; normalüstü yetenek, yaratıcılık ve işe sarılma (Akarsu, 2004). Öğrencilerin yaratıcılık yönünü geliştirmek amacıyla ilköğretim programı gözden geçirilmiş ve bu alanda düzenlemeler yapılmıştır. Ancak halen ölçme sistemi kazandırılması hedeflenen becerileri ölçmeye yönelik değildir.

Verimli ders çalışma alışkanlığının akademik başarı üzerindeki olumlu etkisi (Subaşı, 2000) düşünüldüğünde ÜGS birincilerinin sistemli hazırlanmış olmaları daha rahat

açıklanabilmekte ve sistemli çalışmaya uzun süre istekli biçimde devam edebilme ise üstünlerin özellikleri arasında belirtilmektedir (Akkanat, 1999).

Üstünlerin eğitimi için üç temel yaklaşım mevcuttur (Ataman, 2004); hızlandırma, gruplama ve zenginleştirme. Hızlandırma yaklaşımı için sınıf atlatma uygulaması örnek verilebilir. Gruplama, özel bir ilgi göstermeyi gerektirir. Zenginleştirme ise şartları değiştirmeden içeriği derinleştirmeye yönelik gayretleri içerir. V10 başta olmak üzere ÜGS birincilerine özel ortamlar oluşturulduğu bilinen bir uygulamadır. Okullardaki bu uygulamalar, üstünlerin eğitimdeki belirtilen uygulamalar ile paralellik gösterir.

Üstün yetenekli çocukların aileleri, çocuklarının her alanda başarılı olacağını düşünebilir ancak yapılan araştırmalar üstünlerin her konuda üstünlük gösteremeyebileceğini ortaya koymaktadır (Davaslıgil, 2004a). Ö8'in biyoloji ile ilgili düşünceleri bu duruma örnek olarak verilebilir. Derslerin içeriğinin sarmal bir yapıya sahip olmasını, pratik hayatla ilişkili olmasını ve uzun süreli işlenmesini isteyen Ö8, üstünlerin eğitiminde izlenmesi gereken öğretim içeriğini (Davaslıgil, 2004b) yansıtmaktadır.

Öğrencilerden elde edilen V9, V24, V41 ve V54 ifadeleri incelendiğinde karşımıza üstünlerin başarısını etkileyen *şans faktörü* (Tannenbaum, 2003) çıkmaktadır. Üstün öğrencilerin her zaman üstün başarı gösterememesinin nedenleri arasında sayılan bu faktör, birinciler dışındaki üstünlere işaret etmektedir.

Üniversiteyi kazanan ÜGS birincileri ilk yıllarda yaşadıkları zorlukları belirtmişlerdir. Üniversitedeki sınıflarda arkadaşlarının başarısını anlatırken homojen bir sınıfa tarif ederler. Lisede başarılı olan insanların üniversitede homojen sınıfta başarısız olmaya başlama problemi ÜGS birincilerinden önce özel eğitimin gerekçesi olarak Enç (2004) tarafından belirtilmiştir.

Her yıl yeni sorularla paralel testler hazırlansa da bu testlerin paralelliği ile ilgi delil bulunmamaktadır (Berberoğlu, 1996). Sınav sisteminin sıklıkla değişmesi ve soruların aynı olmaması, öğrencilerin ortak özelliklerinin belirlenmesini de olumsuz yönde etkilemektedir.

Farklı lise türlerinde öğrenim gören 250 öğrenci üzerinde yapılan bir araştırmada (Özdemir, Ergün, Çorlu & Savran, 2004) genel ve farklı yetenek testlerinde, Liseye Giriş Sınavı(LGS) ile yerleştirilen Anadolu liselerindeki öğrencilerin daha yüksek başarı gösterdiği ortaya çıkmıştır. ÜGS birincilerinin genellikle Fen ve Anadolu Lisesi gibi seçilmiş öğrencilerin okuduğu okullardan çıkması da ÜGS birincilerinin test edilen ölçütler açısından üstün sayılabileceğine kanıt gösterilebilir.

Bu araştırma sonucunda ÜGS birincilerinin tercihleri konusunda yeterli yönlendirmenin yapılmadığı ve birincilerin yurtdışında eğitim almaya soğuk bakmadıkları kıyaslamalı ifadelerle ortaya konmuştur. Yurtdışı eğitime ilgi duyma nedeni olarak yurtiçi eğitimin üstün eğitimine uygun olmaması gösterilebilir. Öğrenciler üniversitenin ilk yıllarında lisedeki konuların benzerlerini gördüklerini belirtmişlerdir. Yurtdışında birçok ülke lise yıllarında alınmış olunan “ileri” ön eki olan derslerin üniversitede saydırılmasına olanak sağlamaktadır. Bu ise zaman kaybetmelerini ve benzer konular görerek sıkılmalarını engelleyecektir.

Delise (1985) üstünlerin başkalarının acılarına karşı çok duyarlı olduğunu savunmaktadır. Elde edilen verilerden V23, kendisi ile ÜGS üzerine röportaj yapılırken beklide değinilebilecek en son konulardan biridir ancak bu veri birincimizin üstünlüğüne kanıt gösterilebilir.

Yapılan bir araştırmaya göre (Strip and Hirsch 2000) üstünler çok yakın ve sağlam ilişkilere popüler olmaktan daha çok değer verirler. Bu çalışmayı V32 verisi de desteklemektedir. Elde edilen bulgulardan V17, Perrone (1983) tarafından savunulan, üstünlerin kendilerine ulaşılması zor amaç ve hedefler koyarak kendilerini mükemmel olmaya zorladıkları ile ilgili görüşü desteklemektedir.

Kutlu'nun yaptığı (2001) bir araştırmaya göre öğrencilerin kaygı düzeylerinin aldıkları puanla ilişkili olduğu ortaya konulmuştur. Araştırmaya katılan öğrencilerin kaygı düzeyleri düştükçe, yüksek puanlı yerlere yerleşmişlerdir. Dolayısıyla sınavdaki dereceye yetenek dışında “kaygı” gibi başka değişkenler de etkimektedir. Bunu V38, V9 ve V22 ifadeli veriler de göstermektedir. O halde ÜGS birinciliği üstünlük göstergesi sayılabilsen

de birinci olmaya etki eden diğer faktörler dikkate alındığında üstünlük sıralaması yapılamayacağı, birinci olmayanların da üstün olabileceği sonucuna varılabilir.

Kulaksızoğlu ve Otrar'ın (2004) 111 öğrenci üzerinde yaptığı bir araştırmaya göre fen liselerindeki öğrencilerin meslek seçmedeki olgunlukları, genel liselerdeki öğrencilerinkine göre daha anlamlı bulunmuştur. Ancak beş numaralı yargının da kısmen değiştiği nedenle, bu olgunluk yüksek puan almış ÜGS birincilerinin tercihlerine yansımamaktadır. Birinci olduklarından birincilerin tercih ettikleri bölümleri tercih etmeye adeta zorlanmakta ya da iyi yönlendirme yapılamamaktadır. İstemedikleri ya da tam kavrayamadıkları bölümleri tercih etmek ileride alan değiştirmelerine neden olmakta ve bu durum hem üstün yetenekli öğrencilerin hayatını hem de ülkemizin geleceği ile ilgili planları olumsuz yönde etkilemektedir.

Üstünlerin meslek seçimi konusundaki yönlendirmenin yetersizliği konusunda yurtdışında da görüşler vardır. Herr (1976) üstünlerin meslek seçiminde daha iyi bilgilendirilmesi gerektiği ve bununla ilgili ailelerin de eğitilmesi gerektiğini savunmaktadır.

Bahsedilen sorunun aşılması için en azından %3'lük dereceye giren öğrenciler için 1 haftalık bir tercih kampı gerçekleştirilmesi, gerekli bütçenin üniversite ve diğer özel kuruluşların karşılaması ve bu kampta alanının uzmanları ile üstünler konusunda çalışan akademisyenlerin bulunması ülkemizin geleceğine yön verecek bu öğrencilerin zaman ve enerji kaybını engelleyeceği düşünülmektedir.

Üniversiteye giriş sınavlarının temel amacı zekâ ve yetenek ölçmek olmasa da yapılan sınavın bu amaca çekilmesi gerekmektedir. Üniversitede ihtiyaç duyulacak temel sayısal ve sözel becerilerin dışında da zihinsel düzeyini ortaya koyacak bir sınav hazırlanması bir ihtiyaçtır. Mevcut sıralama gerçek bir ölçüt olmamakla birlikte üstün öğrencileri de ortaya koyabilmektedir. Yapılması gereken; bu belirlemenin dolaylı olarak değil, direkt adını koyarak yapılmasıdır. Böylece üstünlerin eğitimi için en önemli basamak olan belirlenme basamağı sağlanmış olacaktır. Büyük ölçekli sınavlarda karşılaştırma yapılabilmesi için ortak soruların olması gerekir, öğrencinin seviyesinin ve becerilerinin belirlenmesi için ise

hazırlanmış olan soru bankasından kişiye özel sorular bilgisayar vasıtasıyla atanır. Üstünler için de grup sınavları yerine bireysel sınavların daha doğru olduğu savunulmaktadır (Silverman, 2009).

Araştırma sonunda, Ö8'in kimyayı sevdiği ama biyolojide ezber gerektirdiği nedeniyle zorlandığı belirlenmiştir. Öğrencimizin bu ifadesini biyoloji dersinin ezberci olduğu yönünde algılamak doğru değildir çünkü bu ifadenin nedeni dersin kendisinden çok öğretmenin izledi yöntem olabilir. Öğrencinin belirttiği durumu “ezberciliğe karşılık” olarak yorumlamak daha doğrudur. Bu ise tüm öğrencilerin dile getirdiği bir gerçeği hatırlatmaktadır; “eğitim sistemimiz ezbercilikten kurtulamıyor”. Görüşmede öğrencinin düzenli not tuttuğu, fen derslerine daha istekli devam ettiği ortaya çıkmıştır. Ayrıca aklında kalan deney olarak “hava masası ile sürtünmesiz ortam” deneyini belirtmesi, teorik kabuller içeren test soruların pratik hayatla bağının kurulması gerekliliğini vurgulaması açısından önemlidir. Kimya dersine duyduğu ilgi ile “pratik hayatta kullanılabilirlik” arasında da güçlü bir ilişki başka ifadelerinde de göze çarpmaktadır. Öğrencinin en son okuduğu kitap olarak “maddenin son yapıtaşlarını” söylemesi ve fiziğin neyi incelediği sorusunu “maddeyi” olarak cevaplandırması ile daha önce kimya olimpiyatlarına katıldığı bilgisi tutarlılık göstermektedir. Tüm bu ifadeler kimyaya olan ilgisini göstermektedir ki bunu kendisi de belirtmiştir. Öğrenci müfredatın hafifletilmesini ve derslerin öğretmenin yeterliliklerine çok bağımlı halinden kurtarılması gerektiğini savunmuştur. Bu düşüncelerde günümüzdeki “uzaktan eğitim” yönteminin yaygınlaşması ve yeni öğretim programı çalışmaları ile de örtüşen tespitler olarak görünmektedir (benzer gereklilikler yeni öğretim programı tasarlayıcıları tarafından da dile getirilmiştir). Öğrencimiz, ders kitaplarında bilim insanlarının hayat öykülerinin de yer almasını istemektedir.

Kaynakça

- Akarsu, F. (2004). Üstün yetenekliler. Yer aldığı eser M. R. Şirin, A. Kulaksızoğlu & A. E. Bilgili (Ed.) *Üstün yetenekli çocuklar seçilmiş makaleler kitabı* (128-153). İstanbul: Çocuk Vakfı Yayıncılık.
- Akkanat, H. (1999). Üstün veya özel yetenekliler. Yer aldığı eser M. R. Şirin, A. Kulaksızoğlu & A. E. Bilgili (Ed.) *Üstün yetenekli çocuklar seçilmiş makaleler kitabı* (169-193). İstanbul: Çocuk Vakfı Yayıncılık.
- Ataman, A. (2004). Üstün zekalı ve üstün özel yetenekli çocuklar. Yer aldığı eser M. R. Şirin, A. Kulaksızoğlu & A. E. Bilgili (Ed.) *Üstün yetenekli çocuklar seçilmiş makaleler kitabı* (155-168). İstanbul: Çocuk Vakfı Yayıncılık.
- Aziz, A. (2003). *Araştırma yöntemleri teknikleri ve iletişim*. Ankara: Turhan Kitapevi.
- Baş, T. & Akturan, U. (2008). *Nitel araştırma yöntemleri Nvivo 7.0 ile nitel veri analizi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Berberoğlu, G. (1996). The university entrance examinations in Turkey. *Studies in Educational Evaluation*, 22(4), 363-373.
- Cooper, C. R., Baum, S. M. & Neu, T. W. (2004). Developing Scientific Talent in Students with Special Needs: An Alternative Model for Identification, Curriculum, and Assessment. *The Journal of Secondary Gifted Education*. 15(4), 162-169.
- Çağlar, D. (2004). Üstün zekâlı çocukların özellikleri. Yer aldığı eser M. R. Şirin, A. Kulaksızoğlu & A. E. Bilgili (Ed.) *Üstün yetenekli çocuklar seçilmiş makaleler kitabı* (111-125). İstanbul: Çocuk Vakfı Yayıncılık.
- Çuhadar, B. (2006, Ağustos 13). *ÜGS şampiyonları anlatıyor*. Radikal Gazetesi'nde Yayınlanmış Yazı Dizisi. <<http://www.radikal.com.tr/haber.php?haberno=195682> > internet sitesinden alınma tarihi: 25 Mart, 2009.

Çuhadar, B. (2006, Ağustos 14). *ÜGS şampiyonları anlatıyor*. Radikal Gazetesi'nde Yayınlanmış Yazı Dizisi. <<http://www.radikal.com.tr/haber.php?haberno=195692> > internet sitesinden alınma tarihi: 25 Mart, 2009.

Çuhadar, B. (2006, Ağustos 15). *ÜGS şampiyonları anlatıyor*. Radikal Gazetesi'nde Yayınlanmış Yazı Dizisi. <<http://www.radikal.com.tr/haber.php?haberno=195800> > internet sitesinden alınma tarihi: 25 Mart, 2009.

Çuhadar, B. (2006, Ağustos 16). *ÜGS şampiyonları anlatıyor*. Radikal Gazetesi'nde Yayınlanmış Yazı Dizisi. <<http://www.radikal.com.tr/haber.php?haberno=195880> > internet sitesinden alınma tarihi: 25 Mart, 2009.

Çuhadar, B. (2006, Ağustos 16). *ÜGS şampiyonları anlatıyor*. Radikal Gazetesi'nde Yayınlanmış Yazı Dizisi. <<http://www.radikal.com.tr/haber.php?haberno=195880> > internet sitesinden alınma tarihi: 25 Mart, 2009.

Çuhadar, B. (2006, Ağustos 17). *ÜGS şampiyonları anlatıyor*. Radikal Gazetesi'nde Yayınlanmış Yazı Dizisi. <<http://www.radikal.com.tr/haber.php?haberno=196017> > internet sitesinden alınma tarihi: 25 Mart, 2009.

Çuhadar, B. (2006, Ağustos 17). *ÜGS şampiyonları anlatıyor*. Radikal Gazetesi'nde Yayınlanmış Yazı Dizisi. <<http://www.radikal.com.tr/haber.php?haberno=196017> > internet sitesinden alınma tarihi: 25 Mart, 2009.

Davaslıgil, Ü. (1991). Üstün olma niteliğini kazanma. *Eğitim ve Bilim*, 15(82), 62-67.

Davaslıgil, Ü. (1996). Üstünler ve özellikleri. *Eğitim ve Bilim*, 20(102), 59-70.

Davaslıgil, Ü. (2004a). Üstün çocuklar. Yer aldığı eser M. R. Şirin, A. Kulaksızoğlu & A. E. Bilgili (Ed.) *Üstün yetenekli çocuklar seçilmiş makaleler kitabı* (112-118). İstanbul: Çocuk Vakfı Yayıncılık.

Davaslıgil, Ü. (2004b). Üstün zekâlı çocukların eğitimi. Yer aldığı eser M. R. Şirin, A. Kulaksızoğlu & A. E. Bilgili (Ed.) *Üstün yetenekli çocuklar seçilmiş makaleler kitabı* (233-241). İstanbul: Çocuk Vakfı Yayıncılık.

- Delilse, J.R. (1985) Counseling gifted person: A lifelong concern. *Roeper Review*, 13, 17-24.
- Enç, M. (2004). Özel eğitimin gerekçesi. Yer aldığı eser M. R. Şirin, A. Kulaksızoğlu & A. E. Bilgili (Ed.) *Üstün yetenekli çocuklar seçilmiş makaleler kitabı* (221-231). İstanbul: Çocuk Vakfı Yayıncılık.
- Ersoy, Ö. & Avcı, N. (2004). Üstün zekâlı ve yetenekliler. Yer aldığı eser M. R. Şirin, A. Kulaksızoğlu & A. E. Bilgili (Ed.) *Üstün yetenekli çocuklar seçilmiş makaleler kitabı* (196-209). İstanbul: Çocuk Vakfı Yayıncılık.
- Gökdere, M. & Çepni, S., (2003). Üstün yetenekli öğrencilerin fen öğretmenlerinin eğitimine yönelik bir model önerisi. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 2(3)
- Hardman, M. L., Drew, C. J. & Egan, M. V. (1999). *Human exceptionality: society, school, and family*. Boston: Allyn & Bacon.
- Heller, K. A. & Schofield, N. J. (2008). Identification and nurturing the gifted from an international perspective. Yer aldığı eser S. I. Pfeiffer (Ed.) *Handbook of giftedness in children* (93–114). Tallahassee: Springer.
- Herr, E. L. (1976). Career education for the gifted and talented: Some observations. *Peabody Journal of Education*. 53(2), 98–103.
- Hoge, R. D. (1988). Issues in the definition and measurement of the giftedness construct. *Educational Researcher*, 17(7), 12–22.
- İçbay, M. A. (2005). A SWOT Analysis on the university entrance examination in Turkey: A case study. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 1(1), 126–140.
- Kılıcı, E. (2003). Üniversiteye giriş sınav sistemi ve etkileri. *Eğitim Yönetimi*, 33, 108–131.
- Kulaksızoğlu, A. & Otrar, M. (2004). Fen ve genel lise 10. sınıf öğrencilerinin mesleki olgunluk düzeyi bakımından karşılaştırılması. Yer aldığı eser A. Kulaksızoğlu, A. E. Bilgili & M. R. Şirin (Ed.) *Üstün yetenekli çocuklar bildiri kitabı* (285–300). İstanbul: Çocuk Vakfı Yayıncılık.

- Kutlu, Ö. (2001). Ergenlerin üniversite sınavına ilişkin kaygıları. *Eğitim ve Bilim*, 26(121), 12-23.
- Maker, C. J., (1993). Creativity, intelligence, and problem solving: A definition and design for cross-cultural research and measurement related to giftedness. *Gifted Education International*, 9(2). 67-68.
- Millî Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Okulları Çerçeve Yönetmeliği (Ağustos 2003). İlgili metnin <http://mevzuat.meb.gov.tr/html/2551_2.html > internet sitesinden alınma tarihi: 26 Ekim 2009.
- Overton, T. (2009). *Assessing learners with special needs: An applied approach*. Pearson Education: New Jersey.
- Özdemir, M., Ergün, H. Çorlu, M. A. & Savran, C. (2004). Farklı lise türlerinde öğrenim görmekte olan öğrencilerin, farklı ve genel yetenekleri ile fizik başarıları arasındaki farklar. Yer aldığı eser A. Kulaksızoğlu, A. E. Bilgili & M. R. Şirin (Ed.) *Üstün yetenekli çocuklar bildiri kitabı* (319–332). İstanbul: Çocuk Vakfı Yayıncılık.
- Perrone, P.A. (1983). Issues in Social and emotional development. *Roeper Review*, 5, 53-64.
- Sak, U. (2008). Üstün zekâlı öğrenciler. Yer aldığı eser İ. H. Diken (Ed.) *Özel eğitime gereksinimi olan öğrenciler ve özel eğitim kitabı* (499–535). Ankara: Pegem Akademi.
- Silverman, L. K. (2009). The measurement of giftedness. Yer aldığı eser L. V. Shavinina (Ed.) *International Handbook on Giftedness* (947-970). Canada: Springer.
- Strip, C. A. & Hirsch, G. (2000). *Helping gifted children soar: A practical guide for parents and teachers*, Great Potential Press, Inc.
- Subaşı, G. (2000). Verimli ders çalışma alışkanlıkları eğitimin akademik başarı, akademik benli kavramı ve çalışma alışkanlıklarına etkisi. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 25(117), 50–56.
- Tannenbaum, A. J. (2003). Nature and nurture of giftedness. Yer aldığı eser N. Colangelo & G. A. Davis (Ed.) *Handbook of gifted education* (45-59). Boston: Pearson Education.

- Ünlü, P. (2009). Üstün Yetenekli Öğrencilerin Fizik Yeteneklerinin Gelişiminin Ölçülmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 36, 294–305.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.